

Bilaga 3. Skötselplan

SKÖTSELPLAN FÖR BRÄNTBERGETS NATURRESERVAT

Innehåll

Beskrivningsdel

1. Syftet med naturreservatet och naturvårdsförvaltningen
2. Beskrivning av bevarandevärden
 - 2.1 Administrativa data
 - 2.2 Områdesbeskrivning
 - 2.3 Beskrivning av prioriterade bevarandevärden
 - 2.4 Bevarandevärden för friluftsliv
 - 2.5 Natura 2000
3. Källförteckning

Plandel

4. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder
5. Anordningar för information och friluftsliv
6. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder
7. Uppföljning
 - 7.1 Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd
8. Renhållning
9. Utmärkning av naturreservatets gräns
10. Tillsyn
11. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Skötselplanen bör revideras vart tionde år. Resultat och erfarenheter från genomförda skötselåtgärder och ny kunskap kan påkalla en tidigare revision.

BESKRIVNINGSDDEL

Det huvudsakliga syftet är att bevara och utveckla befintliga naturvärden i avsikt att säkerställa gynnsam bevarandestatus för de arter och naturtyper som finns i området. Med detta avses i huvudsak att naturtypen skall ha en utbredning minst motsvarande nuvarande areal och innehålla tillräckligt av de strukturer och företeelser som är av betydelse för arterna ingående i naturtyperna **Västlig taiga** (9010) och **Näringsrik granskog** (9050) t.ex. hönsfåglar och hackspettar enligt EU:s fågeldirektiv, kryptogamer samt vedlevande insekter.

Syftet är även att under en begränsad tidsperiod bevara den lövrika barrnatskogen. Det är därför inte angeläget med en naturvårdsstrategi som i ett inledningsskede syftar till fri utveckling.

Syftet skall nås genom att:

- Genom stängsling och gallringsåtgärder på asprika föryngringsytor tillförsäkra området grov och äldre asp för framtiden.

Syftet harmonierar även med det av riksdagen fastställda miljökvalitetsmålet ” Levande skogar” om att andelen äldre lövskog skall öka. Samma kvalitetsmål talar också om innebörden av att skogsekosystemets naturliga funktioner och processer upprätthålls.

Dessutom ska möjligheter ges till vetenskapliga studier och rörligt friluftsliv.

2. BESKRIVNING AV BEVARANDEVÄRDENA

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Bräntberget
Skyddsform	Naturreservat
Län	Jämtland
Kommun	Bräcke
Församling	Hällesjö
Blå kartan	185 Graninge
Ekonomiska kartan	18G 3f
Fastigheter	Del av Karlsgård 1:63/Staten genom naturvårdsfonden, del av Karlsgård 1:65/Karl Håkan Litzell, del av Karlsgård 1:74/Jan Anders Olsson
Areal	85 ha
Sitecode i nätverket Natura 2000	SE 0720298
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jämtlands län
Markslag och naturtyper; Skogsmark Västlig taiga (9010) Örtrik granskog (9050)	 32 ha 25 ha
Prioriterade bevarandevärden; Markslag Naturtyper Strukturer Växt och djursamhällen Arter (16 rödlistade) Friluftsliv	 Skog Se ovan Död ved, grova lövträd Vedsvampar, lavar, mossor, insekter Upplevelse

2.2 Områdesbeskrivning

Bräntberget och dess sydsluttning mot Holmmyrbäcken ligger i Sörbygden i sydöstra hörnet av Östjämtland, ca 6 km norr om Ljungå och ca 3 km sydost om Lungsjöns sydspets.

Berggrunden består av diabas, blandgnejs och omvandlad metagråvacka. Jordarterna är moiga moräner. De högsta delarna av objektet uppe i Bräntberget i norra delen når ca 370 m.ö.h och marken är sedan ganska brant sluttande ner till Holmmyrbäcken i sydvästra hörnet som ligger på ca 250 m.ö.h.

Frisk mark dominerar, men i norra och västra delarna finns också partier med torr mark. Beståndsåldrarna är till stor del drygt 130 år, baserat på gran / *Picea abies*, och skogen är uteslutande grandominerad blandskog. I några partier förefaller granen vara något tiotal år yngre, medan övriga träd verkar vara av liknande ålder som i resten av området. Området är kraftigt brandpräglad och eventuellt har två bränder med relativt kort tidsintervall passerat området eller vissa partier brunnit hårt. Brandspår av olika slag finns i varierande omfattning spridda inom hela objektet.

Av övriga trädslag är asp / *Populus tremula* mest framträdande. Aspinslaget är lokalt 30 – 40 % och på flera ställen finns monstruösa exemplar med stamomkrets på ca 3 m. I högre partier i norr och väster samt i sydost finns delvis gott om tall / *Pinus sylvestris*, varav en del både gamla och grova och de flesta med brandljud. Säl / *Salix caprea* och björk / *Betula sp.* finns relativt jämnt spridda inom området. Gråal / *Alnus incana* förekommer ganska sparsamt i fuktigare partier. Vegetationen i området är tydligt kalkpräglad. Ca 25 ha är örtrik granskog / kalkbarrskog. Resterande delar är av habitattypen västlig taiga och domineras av blåbärstyp eller smalbladiga gräs, i båda fallen flerstädes med påtagligt örtinslag.

Död ved förekommer måttligt men fläckvis även rikligt. Såväl lågor som stående död ved av alla förekommande trädslag finns i varierande dimensioner och nedbrytningsstadier. Inom ett ganska stort område i östra delen består uppemot 50 % av virkesförrådet av död ved, mest i form av rötbrutna lågor fallna åt alla håll. Här och var finns mycket grova gamla tall- och asplågor. Bohål finns i många av de gamla asparna.

I sydvästra delen och delvis i östra delen finns rikligt med hänglavar, bl.a. garnlav / *Alectoria sarmentosa*. Asp och säl är rikligt bevuxna med främst lunglav / *Lobaria pulmonaria*. Vedsvampar förekommer också rikligt, både vanliga och mera sällsynta arter.

Skogsbruk i egentlig mening förutom marginella plockhuggningar har av allt att döma inte bedrivits inom objektet, men desto mer utanför. I områdets nordvästra del ingår en större föryngringsyta på ca 27 ha. Även i områdets nordöstra hörn finns en mindre areal föryngringsyta. Inom dessa arealer finns ett stort antal medelålders asp lämnade som kommer att utgöra framtida viktiga substrat för arter som idag finns på befintlig utgående grov asp i ståndskogen. Gamla avverkningstubbar förekommer endast sparsamt på några ställen inom objektet, främst i södra delen. Någon påtaglig uppröjning efter brand har troligen inte skett. I sydöstra delen finns ett litet tallbestånd (mindre än 0,5 ha) som gallrats fram för länge sedan. Genom södra delen, norr om bäcken, finns körspår efter skogsmaskin eller traktor. Troligen har virke från avverkning söder om objektet fraktats ut den vägen.

2.3 Prioriterade bevarandevärden

Brantberget är ett naturskogsområde med mycket höga naturvärden där skogsbruk ej bedrivits sedan senaste brand för minst 130 år sedan. 38 ha av den lövträdsrikaste och lågarikaste delen, samt en hänglavsrik bäckmiljö har vid Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering klassats som nyckelbiotoper. Även de kompletterande förstärkningszonerna mellan nyckelbiotoperna innehåller en del spridda naturvärden, såväl habitatarten skogsrör / *Calamagrostis chalybaea* som rödlistade arter. Objektet är av stor betydelse som överlevnadsnisch för många arter i området då omgivningarna inom stort område är kraftigt påverkade av hårt drivet skogsbruk

I reservatet finns den prioriterade naturtypen **Västlig taiga** (9010) och **Näringsrik granskog** (9050) enligt EU:s habitatdirektiv och området är ett bidrag till det europeiska nätverket "Natura 2000". Objektet omfattas därför av MB 7 Kap 28-29 §§ samt Förordnande om

områdesskydd 16-20 §§. Länsstyrelsen har därmed ett ansvar enligt detta direktiv att säkerställa att gynnsamt tillstånd bibehålls eller återställs för utpekade livsmiljöer och arter.

18 kända rödlistade arter har påträffats i området fördelade på kategorierna sårbara och missgynnade. Ytterligare 8 arter förekommer under kategorierna mindre allmänna, sällsynta och signalarter. Sammanlagt 26 arter som av olika skäl är i behov av ett skydd eller riktade skötselåtgärder. Den rikliga förekomsten av asp och fläckvis stor mängd död ved ger även ett stort zoologiskt värde för främst hålhäckande fågelfauna och efterkommande hålbyggare men även för vedlevande insekter. Området har stor betydelse för bevarandet av den biologiska mångfalden i regionen.

2.4 Bevarandevärden för friluftsliv

Objektet ligger i rimlig närhet till skogsbilväg och är lätt att nå.

2.5 Natura 2000

Följande naturtyper som ingår i habitatdirektivet i Natura 2000 finns representerade i området.

Västlig taiga (9010, prioriterad naturtyp) 32 ha

Näringsrik granskog (9050) 25 ha

Justering av de olika naturtypernas arealer kan komma att ske efter avslutad basinventering.

Fågelarter ingående i EU:s fågeldirektiv/Annex 1 som observerats eller där spår av arten observerats i området: A 241 *Picoides tridactylus*/ tretåig hackspett, A 236 *Dryocopus martius*/ spillkråka, A 457 A 104 *Bonasa bonasia*/ järpe

Ingående arter enligt EU:s artdirektiv/Annex 2. 1948 *Calamagrostis chalybaea*/Skogsrör

3. KÄLLFÖRTECKNING

Länsstyrelsen i Jämtlands län: Naturvärdesinventering 1999 (Bengt Petterson)

Länsstyrelsen i Jämtlands län: Naturvärdesinventering, utökning samt revidering av skötselplan 2004 (Göran Eriksson)

SVS nyckelbiotopsinventering / SKS nyckelbiotopsdatabas

PLANDEL

4. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet har indelats i 5 skötselområden (se skötselplankarta).

Skötselområde A. Bestående av 8 mindre delområden (A1-A8). Totalareal 4.2 ha.

Utgörs av ett antal mindre asprika bestånd med gran. Inslaget av asp varierar men andelen asp är aldrig under 30 % av virkesvolymen i respektive del. I stort sett saknas föryngring av asp på grund av konkurrens av framför allt gran. De ingående skötselområdena är mellan 0.3 och 1.3 hektar stora. Västlig taiga

Bevarandemål:

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda;

Areal

- Arealen Västlig taiga ska vara av (minst) samma omfattning som vid tidpunkten för utpekandet, d.v.s. 4.2 ha.

Struktur och funktion

- Minst 10 grova aspar per hektar som är > 50 cm brösthöjdsdiameter
- Ingen eller försumbar påverkan på hydrologin från t.ex. markavvattning.
- Död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier skall förekomma med i genomsnitt minst 40 m³ (nedre tröskelvärde 20 m³) per hektar. Minst 10 % av den döda veden skall vara lövträd.

Typiska arter

- Populationerna av de i området kända typiska arterna skall vara livskraftiga på lång sikt. Uppföljningsbara typiska arter saknas dock för närvarande men kommer att pekats ut i samband med bevarandeplanernas (Natura 2000) revidering.

Skötselåtgärder

I avvaktan på att Naturvårdsverkets vägledning/strategi för skötsel har fastställts kommer inga skötselåtgärder att utföras.

Skötselområde B. Västlig taiga. Areal 5 ha

Utgörs av en cirka 5 hektar högväxt, olikåldrig och flerskiktad granskog, ofta med inslag av medelålders och äldre asp. Åldersspridning och föryngring av gran är god. Dominerande skogstyp är frisk blåbärstyp med sporadiska inslag av blåsippa och andra näringskrävande örter. Området är brandpräglat och på enstaka stubbar förekommer spår efter minst sex bränder i serie. Trots den relativt grova och högväxta skogen är mängden död ved av gran sparsam. I områdets norra del finns dock rikligt med liggande asp i olika förmultningsgrader.

Bevarandemål:

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda;

Areal

- Arealen Västlig taiga ska vara av (minst) samma omfattning som vid tidpunkten för utpekandet, d.v.s. 5 ha.

Struktur och funktion

- Död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier skall förekomma med minst 40 m³ (nedre tröskelvärde 30 m³) per hektar, alternativt 20 % (nedre tröskelvärde 15 %) av virkesvolymen/ha.
- I genomsnitt skall 25-30 % av den döda veden vara stående.

Typiska arter

- Populationerna av de i området kända typiska arterna skall vara livskraftiga på lång sikt. Uppföljningsbara typiska arter saknas dock för närvarande men kommer att pekas ut i samband med bevarandeplanernas (Natura 2000) revidering.

Skötselåtgärder

I avvaktan på att Naturvårdsverkets vägledning/strategi för skötsel har fastställts kommer inga skötselåtgärder att utföras.

Skötselområde C. Västlig taiga. Areal 4 ha

Föryngringsyta på 4 hektar med ett stort antal kvarlämnad medelålders asp. Denna aspklon finns i områdets nordligaste del. Föryngringen av asp, säl, och rönn är relativt god men merparten är hårt nedbetat av älg. Unga granplantor förekommer över hela ytan.

Bevarandemål:

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda;

Areal

- Arealen Västlig taiga ska vara av (minst) samma omfattning som vid tidpunkten för utpekandet, d.v.s. 4 ha. Efter ett flertal återkommande skötselåtgärder måste området dock tillåtas att utvecklas fritt.

Struktur och funktion

- Trädsiktet skall på beståndsnivå till mer än 50 % bestå av triviallövträd (grundtytebaserat), varav minst 1/3 ska utgöras av asp och/eller säl.
- Ingen eller försumbar påverkan på hydrologin från t.ex. markavvattning.
- I genomsnitt minst 30 triviallövträd per hektar ska vara över 50 cm grova i brösthöjd, med ett nedre tröskelvärde på 20 sådana träd per hektar.
- En föryngring med minst 500 aspar/ha som når en höjd av minst 5 meter
- Död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier skall förekomma med i genomsnitt minst 40 m³ sk (nedre tröskelvärde 20 m³) per hektar. Minst 50% av den döda veden skall utgöras av triviallövträd.
- Minst 25 % av den döda veden skall vara stående.

Typiska arter

- Populationerna av de i området kända typiska arterna skall vara livskraftiga på lång sikt. Uppföljningsbara typiska arter saknas dock för närvarande men kommer att pekas ut i samband med bevarandeplanernas (Natura 2000) revidering.

Skötselåtgärder

I avvaktan på att Naturvårdsverkets vägledning/strategi för skötsel har fastställts kommer inga skötselåtgärder att utföras.

Skötselområde D. Västlig taiga. Areal 25 ha

Olikåldrig, brandpräglad grannaturskog med inslag av medelålders och äldre asp. Delar av området kan även karaktäriseras som lövbränna i sen succession. I detta skötselområde förekommer aspen mera spridd och åtgärderna kommer därför inte att koncentreras till mindre delområden utan fördelas på en större areal i motsats till åtgärderna i skötselområde A.

Bevarandemål:

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda;

Areal

- Arealen Västlig taiga ska vara av (minst) samma omfattning som vid tidpunkten för utpekandet, d.v.s. 25 ha.

Struktur och funktion

- Död ved av gran i olika diametrar ska förekomma med i genomsnitt 30-40m³sk/ha, med en lägsta tröskelnivå på 20 m³sk/ha. Detta utgör cirka 15 procent i förhållande till nuvarande virkesförråd.
- Minst 30 triviallövträd per hektar ska vara över 50 cm grova i brösthöjd, med ett nedre tröskelvärde på 20 sådana träd per hektar.

Typiska arter

- Populationerna av de i området kända typiska arterna skall vara livskraftiga på lång sikt. Uppföljningsbara typiska arter saknas dock för närvarande men kommer att pekats ut i samband med bevarandeplanernas (Natura 2000) revidering.

Skötselåtgärder

I avvaktan på att Naturvårdsverkets vägledning/strategi för skötsel har fastställts kommer inga skötselåtgärder att utföras.

Skötselområde E

Föryngringsyta på 23 hektar med ett stort antal kvarlämnade medelålders aspar.

Bevarandemål:

Se mål för skötselområde C ovan.

Skötselåtgärder

Stängsel skall omgående sättas upp. Stängsling skall göras runt områden med god förekomst av asplantor. Mängden asp avgör stängslingsytornas storlek. Stängslingsytorna kan med fördel placeras i anslutning till fällda aspar där ett rikligt uppslag förväntas. Efter uppsättning av stängsel röjs hårt betad asp, sälg och rönn ned till marknivå inom åtgärdsytorna. Mellan åtgärdsytorna utförs ingen röjning.

5. ANORDNINGAR FÖR INFORMATION OCH FRILUFTSLIV

Bevarandemål

Rörligt friluftsliv skall kunna bedrivas. En väl underhållen informationsskylt med beskrivning av reservatet skall finnas. Ytterligare en informationstavla skall sättas upp på strategisk plats som informerar om pågående skötselåtgärder i reservatet. (läge: se skötselplankarta).

Skötselåtgärder

Inga

6. SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

I avvaktan på att Naturvårdsverkets vägledning/strategi för skötsel har fastställts kan tabellen nedan eventuellt behöva kompletteras vid ett senare tillfälle.

<i>Skötselåtgärder</i>	<i>År</i>	<i>Var</i>	<i>Prio</i>	<i>Kostnad/Finansiering</i>
Röjning på föryngringsytor	1	C + E	1	Förvaltningskostnad
Uppsättning av stängsel	1	C + E	1	Förvaltningskostnad
Uppsättning av informationsskylt	1	Se skötselplankarta	1	Förvaltningskostnad
Huggning och målning av reservatsgräns	1		1	Förvaltningskostnad

7. UPPFÖLJNING

I avvaktan på att Naturvårdsverkets vägledning/strategi för skötsel har fastställts kommer uppföljningsparametrar att kompletteras vid ett senare tillfälle.

7.1 Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

<i>Skötselområde</i>	<i>Parametrar</i>	<i>Prioritet</i>	<i>Årtal efter åtgärd</i>
A1-A8	Aspplantor - föryngring och överlevnad	1	2
C + E	Aspplantor - föryngring och överlevnad	1	3

8. RENHÅLLNING

För renhållning i terrängen svarar naturvårdsförvaltaren.

9. UTMÄRKNING AV NATURRESERVATETS GRÄNS

Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

10. TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren skall utföra fortlöpande tillsyn av reservatet.

11. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Staten bekostar utmärkning av reservatets gränser, tillsyn, och löpande underhåll. Kostnader för biotopvårdande åtgärder redovisas inte i denna skötselplan.

Bilaga 4

Bräntbergets naturreservat
Skala 1:10000
Skötselplankarta
Areal 85 hektar

